

**QUAN ĐIỂM CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM VỀ
TÔN GIÁO TRONG VĂN KIẾN ĐẠI HỘI ĐẠI BIỂU
TOÀN QUỐC LẦN THỨ XIII**

Tóm tắt: Từ ngày 25/01 đến ngày 01/02/2021, Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng Cộng sản Việt Nam đã được tổ chức thành công. Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII có ý nghĩa hết sức quan trọng trong việc đánh giá, tổng kết nhiệm kỳ XII (2016-2020), chỉ ra phương hướng, nhiệm vụ của nhiệm kỳ XIII (2021-2026) và những năm tiếp theo. Không những thế, Đại hội còn gắn với việc đánh giá 35 năm thực hiện đường lối đổi mới, 10 năm thực hiện Cương lĩnh chính trị, 10 năm thực hiện chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 2011-2020. Có thể nói, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng có nhiều điểm mới, phản ánh nhận thức mới, tư duy mới, cách tiếp cận mới... của Đảng đối với nhiều vấn đề hệ trọng của đất nước. Văn kiện là sự kết tinh trí tuệ, tâm huyết của toàn Đảng, toàn dân, là kết quả của việc nghiên cứu, sáng tạo lý luận, tổng kết thực tiễn, đặc biệt là những thành tựu to lớn mà toàn Đảng, toàn dân đã đạt được trong 35 năm đổi mới vừa qua. Văn kiện cũng thể hiện khát vọng vươn lên mạnh mẽ của đất nước, những quan điểm của Đảng được kỳ vọng tạo lên bước đột phá trong sự nghiệp xây dựng, bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa trong thời gian tới. Trong số những nội dung của Văn kiện, tôn giáo là một nội dung được chú trọng, được đề cập đến trong nhiều nội dung của Văn kiện, từ báo cáo Chính trị, đến Báo cáo Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội cho đến các nội dung khác.

* Viện Nghiên cứu Tôn giáo, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam.
Ngày nhận bài: 15/3/2021; Ngày biên tập: 22/3/2021; Duyệt đăng 29/3/2021.

Bên cạnh việc khẳng định những quan điểm mang tính cốt lõi, xuyên suốt của Đảng về tôn giáo, tín ngưỡng, Văn kiện còn nêu ra những quan điểm mới. Bài viết ngoài việc trình bày những quan điểm của Đảng về tôn giáo, tín ngưỡng, sẽ tập trung phân tích những quan điểm mới của Đảng về tôn giáo, tín ngưỡng trong Văn kiện Đại hội XIII.

Từ khóa: Văn kiện; Đại hội XIII; quan điểm; tôn giáo; tín ngưỡng.

Mở đầu

Trong các Văn kiện Đại hội đại biểu Đảng toàn quốc, nội dung về tôn giáo luôn được đề cập đến. Đây là những quan điểm, chủ trương của Đảng về tôn giáo, công tác tôn giáo, nhất là công tác quản lý nhà nước về tôn giáo. Những quan điểm này, một mặt, phản ánh nhận thức của Đảng đối với tôn giáo, mặt khác, chính là phản ánh chính sách tôn giáo, sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác tôn giáo. Trên cơ sở các quan điểm này, các cơ quan trong hệ thống chính trị theo chức năng và nhiệm vụ được giao, cụ thể hóa thành pháp luật, thành những quy định cụ thể để áp dụng vào đời sống tôn giáo và công tác tôn giáo. Nghiên cứu quan điểm của Đảng về tôn giáo trong các kỳ đại hội Đảng giúp chúng ta thấy được tiến trình nhận thức của Đảng về tôn giáo, công tác tôn giáo, thấy được sự kế thừa, phát triển cũng như những điểm mới trong nhận thức, quan điểm của Đảng về tôn giáo, công tác tôn giáo. Nghiên cứu Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc của Đảng mấy nhiệm kỳ gần đây cho thấy, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng (sau đây gọi tắt là Văn kiện Đại hội XIII) đề cập đến nhiều nội dung về tôn giáo, công tác tôn giáo hơn so với các kỳ đại hội trước. Có thể khái quát các quan điểm của Đảng về tôn giáo trong Văn kiện Đại hội XIII thành các nội dung sau: 1) Quan điểm, nhận định của Đảng về tình hình tôn giáo và công tác tôn giáo giai đoạn vừa qua; 2) Quan điểm chỉ đạo công tác tôn giáo; 3) Quan điểm nguồn lực tôn giáo và phát huy nguồn lực tôn giáo –

điểm mới trong nhận thức của Đảng về tôn giáo. Dưới đây là nội dung các quan điểm đó.

1. Quan điểm, nhận định của Đảng về tình hình tôn giáo, công tác tôn giáo giai đoạn vừa qua

Văn kiện Đại hội XIII của Đảng không chỉ đưa ra những quan điểm, chủ trương đối với tôn giáo và công tác tôn giáo, mà còn đưa ra những nhận định, đánh giá tổng quát về tình hình tôn giáo và công tác tôn giáo ở Việt Nam thời gian qua. Cụ thể, Văn kiện Đại hội XIII đã chỉ ra: “Tình hình tôn giáo ổn định; đa số chức sắc, chức việc và đồng bào có đạo yên tâm, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, Nhà nước, gắn bó, đồng hành cùng dân tộc, góp phần đấu tranh, phản bác luận điệu xuyên tạc, vu cáo chính quyền vi phạm nhân quyền, tự do tôn giáo”¹. Đây là nhận định phản ánh đúng đắn thực tiễn đời sống tôn giáo ở Việt Nam hiện nay. Có thể nói, mặc dù nước ta có mức độ đa dạng tôn giáo² khá cao so với nhiều nước trên thế giới, tuy nhiên, tình hình tôn giáo luôn ổn định, nhu cầu sinh hoạt tôn giáo của tín đồ, quần chúng nhân dân và nhu cầu hoạt động tôn giáo của các tổ chức tôn giáo được bảo đảm, quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo của mọi người ngày càng được đảm bảo và nâng cao. Trong mối quan hệ với Nhà nước, các tôn giáo đều xác định đường hướng hành động gắn bó đồng hành với dân tộc và sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội. Các tổ chức tôn giáo, chức sắc, chức việc và tín đồ các tôn giáo luôn tham gia tích cực vào các phong trào thi đua yêu nước, có nhiều đóng góp vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Điều đặc biệt là, giữa các tôn giáo không có xung đột với nhau, không những thế, giữa các tôn giáo thường xuyên có sự giao lưu, đối thoại, chia sẻ nhằm tăng cường sự hiểu biết lẫn nhau.

Bên cạnh những nhận định chung về tình hình tôn giáo, Văn kiện Đại hội XIII đã chỉ ra những hạn chế, bất cập của đời sống tôn giáo Việt Nam hiện nay. Những hạn chế đó là: “Có hiện tượng thương mại hóa các hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo ở một số nơi”³ và “các biểu hiện tiêu cực, mê tín, dị đoan”⁴. Như chúng ta đã biết, trong

những năm qua, đời sống tôn giáo ở Việt Nam bên cạnh những biểu hiện tích cực, thì đã và đang xuất hiện nhiều hạn chế, bất cập rất cần được quan tâm để có những giải pháp khắc phục. Hiện tượng thương mại hóa, lợi dụng tôn giáo, tín ngưỡng để trục lợi đang có xu hướng gia tăng, các hiện tượng mê tín, dị đoan, phản cảm đang trở thành vấn đề thời sự mà dư luận xã hội hết sức quan tâm.

Có thể nêu ra đây một số hiện tượng tiêu cực trong đời sống tôn giáo ở Việt Nam thời gian qua như hiện tượng Hội thánh đức Chúa Trời Mẹ; câu chuyện vong báo oán; hiện tượng chen lấn, giẫm đạp, tranh cướp đồ lễ tại các lễ hội; việc mở các lễ hội, xây dựng các không gian tín ngưỡng, tôn giáo một cách tràn lan nhằm mục đích thương mại đã khiến cho đời sống tín ngưỡng, tôn giáo có lúc, có nơi trở lên hỗn loạn, phản văn hóa; không ít không gian thiêng vốn là nơi để con người tìm lại chính mình, gạt bỏ tham, sân, si, tìm sự thanh thản trong tâm hồn thì bị biến thành nơi xô bồ, thực dụng, nơi kẻ bán, người mua tấp nập, v.v... Việc thiếu hiểu biết về tín ngưỡng, tôn giáo đã khiến một bộ phận không nhỏ tín đồ và người dân có niềm tin và hành vi thờ cúng lệch lạc, tư duy xin - cho, có qua có lại, v.v... đang lan rộng trong các thực hành tín ngưỡng, tôn giáo. Việc đốt vàng mã tràn lan, tốn kém từ vài chục triệu, đến vài trăm triệu cho một cuộc lễ đang trở lên phổ biến. Một bộ phận nhà tu hành tôn giáo, thực hành tín ngưỡng suy thoái về đạo đức, lối sống, chạy theo lợi ích thực dụng, dựa vào tín ngưỡng, tôn giáo để trục lợi. Một số địa phương vì muốn thúc đẩy phát triển kinh tế xã hội, đã cho phép xây dựng, phát triển các cơ sở, không gian tín ngưỡng, tôn giáo, các lễ hội tín ngưỡng, tôn giáo một cách tràn lan, chưa chú trọng đến việc bảo tồn, phát huy giá trị, tinh thần tín ngưỡng, tôn giáo và truyền thống dân tộc mà chủ yếu nhằm mục đích thu hút đông khách tham quan, du lịch nên đã và đang để lại những hệ lụy khó lường đối với đời sống tinh thần xã hội.

Tiếp theo, Văn kiện Đại hội XIII cũng đưa ra những đánh giá về công tác tôn giáo nói chung, công tác quản lý Nhà nước đối với hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo nói riêng. Văn kiện chỉ rõ: “Quản lý

nhà nước về văn hóa, nghệ thuật, tôn giáo, tín ngưỡng có mặt còn hạn chế”⁵. Như chúng ta đã biết, đây không phải là lần đầu tiên Văn kiện Đại hội Đảng đưa ra đánh giá về hạn chế của công tác quản lý nhà nước về tôn giáo. Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng cũng đã đề cập đến vấn đề này⁶. Việc liên tiếp hai kỳ Đại hội, hạn chế của công tác quản lý nhà nước về tín ngưỡng, tôn giáo đã được nêu ra đã cho thấy khó khăn, phức tạp của công tác này. Mặc dù Đảng, Nhà nước luôn quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo công tác tôn giáo, ban hành nhiều văn bản quy phạm pháp luật để làm cơ sở cho công tác tôn giáo, nhưng thực tiễn đời sống tôn giáo luôn biến đổi không ngừng, hơn nữa đây là lại lĩnh vực mà các lực lượng thù địch luôn tìm cách khai thác để chống phá Đảng, nhà nước, chia rẽ đoàn kết dân tộc, đoàn kết tôn giáo. Chính những yếu tố này và các yếu tố khác đã khiến cho công tác quản lý Nhà nước đối với hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo vẫn còn có mặt hạn chế.

Một nội dung đáng lưu ý là, nếu như trong Văn kiện Đại hội XII của Đảng, việc kết nạp đảng viên đối với đồng bào có đạo có nhiều thành tựu⁷, thì đến Văn kiện đại hội XIII, Đảng đánh giá công tác này chưa đạt được kết quả như kỳ vọng: “Công tác phát triển đảng ở vùng sâu, vùng xa, biên giới, hải đảo, nơi có đông đồng bào dân tộc thiểu số, tôn giáo, vùng nông thôn và trong các doanh nghiệp ngoài khu vực nhà nước còn nhiều khó khăn”⁸. Tại sao nhiệm kỳ trước công tác phát triển đảng viên trong đồng bào các tôn giáo đạt được kết quả tốt, nhưng nhiệm kỳ vừa rồi lại gặp khó khăn? Đây cũng chính là câu hỏi đặt ra đối với các cơ quan trong hệ thống chính trị để tìm cách giải quyết.

2. Quan điểm chỉ đạo công tác tôn giáo

Sau khi đưa ra những nhận định về tình hình tôn giáo, công tác tôn giáo, Văn kiện Đại hội XIII đã nêu ra các quan điểm chỉ đạo công tác tôn giáo trong thời gian tới. Một trong những vấn đề đầu tiên mà công tác tôn giáo phải chú ý đó là: “Tập trung hoàn thiện và triển khai thực hiện tốt các chính sách dân tộc, tôn giáo; có những chính sách đặc thù giải quyết khó khăn cho đồng bào dân tộc thiểu số”⁹.

Tiếp theo, công tác tôn giáo cần: “Thực hiện tốt mục tiêu đoàn kết tôn giáo, đại đoàn kết dân tộc. Bảo đảm quyền tự do tín ngưỡng tôn giáo của mọi người theo quy định của pháp luật. Phát huy giá trị văn hóa, đạo đức tốt đẹp của tôn giáo và giữ gìn, nâng cao đạo đức truyền thống xã hội, xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư, góp phần ngăn chặn các tệ nạn xã hội”¹⁰. Có thể thấy, những quan điểm trên đây không phải mới, mà đã được đưa ra trong các Văn kiện đại hội và các văn bản khác của Đảng, tuy nhiên, việc nhấn mạnh phát huy các nhân tố tích cực, nhân văn trong các tôn giáo, tín ngưỡng nhằm góp phần nâng cao đạo đức truyền thống, góp phần xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư... đã cho thấy Đảng đã nhìn rõ những đóng góp của đạo đức tôn giáo, của những nhân tố tích cực trong các tôn giáo đối với đạo đức xã hội, đối với việc xây dựng nếp sống văn hóa, giữ gìn trật tự an toàn xã hội, giảm thiểu những tệ nạn xã hội... Tuy nhiên, bên cạnh đó, Đảng cũng yêu cầu “Phê phán và ngăn chặn các biểu hiện tiêu cực, mê tín, dị đoan”¹¹.

Đảng yêu cầu công tác tôn giáo, nhất là công tác quản lý nhà nước về tôn giáo cần: “Tạo điều kiện cho các tổ chức tôn giáo sinh hoạt đúng quy định của pháp luật; chủ động giúp đỡ, giải quyết các nhu cầu hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng, tâm linh của quần chúng, đồng thời chủ động phòng ngừa, kiên quyết đấu tranh với những hành vi lợi dụng tín ngưỡng, tôn giáo để chia rẽ, phá hoại khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Nâng cao năng lực, hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về công tác tôn giáo”¹². Trong nội dung vừa nêu, theo chúng tôi đáng lưu ý là quan điểm “*chủ động giúp đỡ*”. Đây là một quan điểm mới, phản ánh cách tiếp cận mới đối công tác tôn giáo theo chỉ đạo của Đảng. Điều đó có nghĩa là, thay vì quản lý đối với hoạt động tôn giáo theo tư duy hành chính, mệnh lệnh, xin-cho như trước, công tác tôn giáo cần phải chủ động quan tâm, giúp đỡ, hướng dẫn, hỗ trợ để giải quyết các nhu cầu hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo. Đây cũng chính là yêu cầu thay đổi tư duy quản lý của chủ thể quản lý, từ chỗ xem tôn giáo, hoạt động tôn giáo như “đối

tượng quản lý” thì nay cần phải xem tôn giáo như “đối tác”, để từ đó cách tiếp cận phù hợp.

Văn kiện Đại hội XIII tiếp tục nhấn mạnh công tác vận động quần chúng, được xem là cốt lõi của công tác tôn giáo và công tác chống lợi dụng tôn giáo. “Vận động, đoàn kết, tập hợp các tổ chức tôn giáo, chức sắc, tín đồ sống “tốt đời, đẹp đạo”, đóng góp tích cực cho công cuộc xây dựng và bảo vệ tổ quốc. Bảo đảm cho các tổ chức tôn giáo hoạt động theo quy định của pháp luật và hiến chương, điều lệ được Nhà nước công nhận. ... Kiên quyết đấu tranh và xử lý nghiêm minh những đối tượng lợi dụng tôn giáo chống phá Đảng, Nhà nước, chế độ xã hội chủ nghĩa; chia rẽ, phá hoại đoàn kết tôn giáo và khối đại đoàn kết dân tộc”¹³.

Có thể thấy, về cơ bản, quan điểm chỉ đạo của Đảng đối với công tác tôn giáo tại Đại hội XIII là sự kế thừa quan điểm của Đảng trong các nhiệm kỳ trước đây, nhưng đã có bổ sung những nội hàm mới như đã được phân tích ở trên. Sự bổ sung này theo chúng tôi là sự thay đổi có tính chất bước ngoặt trong cách tiếp cận đối với hoạt động tôn giáo. Và đây là sự bổ sung phù hợp với công tác tôn giáo trong giai đoạn hiện nay.

3. Phát huy nguồn lực tôn giáo – điểm mới trong nhận thức của Đảng về tôn giáo

Ngoài những quan điểm mang tính kế thừa, phát triển các quan điểm đã có về tôn giáo và công tác tôn giáo, Văn kiện Đại hội XIII đã đưa ra một quan điểm mới, đó là “Phát huy những giá trị văn hóa, đạo đức tốt đẹp và *các nguồn lực của các tôn giáo* cho sự nghiệp phát triển đất nước”¹⁴. Mặc dù quan điểm *phát huy nguồn lực tôn giáo* đã được đề cập trong Chỉ thị 18-CT/TW ngày 10 tháng 01 năm 2018, nhưng đây là lần đầu tiên, Văn kiện Đại hội Đảng nêu ra quan điểm này.

Việc đưa quan điểm phát huy nguồn lực tôn giáo vào Văn kiện Đại hội XIII cho thấy quá trình phát triển nhận thức của Đảng về tôn giáo, về vai trò, đóng góp của tôn giáo, đồng thời, là sự khẳng

định mạnh mẽ hơn nữa đối với quan điểm nguồn lực tôn giáo. Khởi nguồn của quan điểm này, theo chúng tôi xuất phát từ Nghị quyết 24-NQ/TW ngày 16 tháng 10 năm 1990 của Bộ Chính trị về tăng cường công tác tôn giáo trong tình hình mới. Nghị quyết 24-NQ/TW đã đưa ra một quan điểm quan trọng, đó là “đạo đức tôn giáo có nhiều điều phù hợp với xã hội mới”. Đây chính là quan điểm đóng vai trò cơ sở cho sự ra đời quan điểm *nguồn lực tôn giáo* hiện nay. Từ quan điểm của Nghị quyết 24-NQ/TW, chỉ thị 37-CT/TW ngày 02 tháng 7 năm 1998 của Bộ Chính trị đã đưa ra quan điểm phát huy giá trị tôn giáo và quan điểm này tiếp tục được kế thừa, phát triển trong Nghị quyết 25-NQ/TW ngày 12 tháng 3 năm 2003 của Ban Chấp hành Trung ương khóa IX về công tác tôn giáo. Trên cơ sở tổng kết 15 năm thực hiện Nghị quyết 25-NQ/TW, Bộ Chính trị đã ban hành Chỉ thị 18-CT/TW về việc tiếp tục thực hiện Nghị quyết 25-NQ/TW, trong Chỉ thị 18-CT/TW, lần đầu tiên quan điểm phát huy nguồn lực tôn giáo được nêu ra trong một văn bản quan trọng của Đảng. Và với việc Văn kiện Đại hội XIII của Đảng tiếp tục nêu ra quan điểm này đã cho thấy sự khẳng định của Đảng đối với vai trò, những đóng góp của các tôn giáo đối với sự nghiệp xây dựng, phát triển đất nước.

Về cơ bản, quan điểm phát huy nguồn lực tôn giáo trong Văn kiện Đại hội XIII không khác biệt so với quan điểm trong Chỉ thị 18-CT/TW, tuy nhiên, quan điểm trong Văn kiện Đại hội XIII có sự cụ thể hóa thêm một bước so với Chỉ thị 18-CT/TW. Nếu như trong Chỉ thị 18-CT/TW quan điểm của Đảng là “phát huy *nguồn lực của tôn giáo*”, thì trong Văn kiện Đại hội XIII, quan điểm này có sự khác biệt một chút đó là “phát huy *các nguồn lực của các tôn giáo*”. Với quan điểm này, nguồn lực tôn giáo được xem bao gồm có các nguồn lực khác nhau, như nguồn lực vật chất, nguồn lực tinh thần, v.v... Bên cạnh đó, quan điểm “*các nguồn lực của các tôn giáo*” cũng gợi ý về việc với các tôn giáo khác nhau, các nguồn lực cũng không hoàn toàn giống nhau.

Việc thừa nhận các nguồn lực tôn giáo và phát huy các nguồn lực tôn giáo trong Văn kiện Đại hội XIII của Đảng mang đến cho chúng ta một số nhận thức quan trọng: *thứ nhất*, Đảng thực sự nhìn nhận, khẳng định vai trò, đóng góp của các tôn giáo đối với sự nghiệp xây dựng, phát triển đất nước. Đây là một bước tiến mạnh mẽ trong việc khẳng định tôn giáo như là một thực thể xã hội; *thứ hai*, Đảng đã thực sự coi trọng giá trị của các nguồn lực xã hội và nhân văn, trong số này, có nguồn lực tôn giáo. Chủ trương trong quá trình xây dựng, phát triển đất nước, cần phải khai thác và phát huy tất cả các nguồn lực, cả nguồn lực vật chất và nguồn lực tinh thần là một chủ trương đúng đắn của Đảng. Chúng tôi cho rằng, việc nhìn thấy vai trò của nguồn lực tinh thần trong phát triển đất nước hiện nay là phù hợp bởi lẽ nguồn lực vật chất có thể sẽ cạn kiệt, nhưng nguồn lực tinh thần hay nguồn lực xã hội, nhân văn của đất nước nếu có cách thức khai thác, phát huy phù hợp sẽ không lo cạn kiệt; *thứ ba*, việc nêu ra quan điểm phát huy nguồn lực tôn giáo cho sự phát triển đất nước không phải là một quan điểm có tính chất “khẩu hiệu” mà là kết quả của quá trình phát triển nhận thức lâu dài, dựa trên những cơ sở khoa học và thực tiễn đời sống tôn giáo ở Việt Nam. Trong vấn đề này, không thể không nhắc đến đóng góp của giới nghiên cứu khoa học trong việc nghiên cứu lý luận, tổng kết thực tiễn, cung cấp cơ sở khoa học cho việc đề ra quan điểm của Đảng; *thứ tư*, với quan điểm về nguồn lực tôn giáo và phát huy nguồn lực tôn giáo, chắc chắn rằng trong thời gian tới, nhận thức đối với tôn giáo của các cấp, các ngành và của toàn xã hội sẽ có sự chuyển biến mạnh mẽ. Đặc biệt, nhận thức xem tôn giáo chỉ như “hạnh phúc hư ảo”, như hình thái ý thức xã hội, dễ bị lợi dụng, v.v... vẫn tồn tại lâu nay sẽ dần được thay thế bởi nhận thức về vai trò, đóng góp của tôn giáo đối với các lĩnh vực của đời sống xã hội.

Tạm kết

Qua nghiên cứu quan điểm của Đảng về tôn giáo trong Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng, chúng ta thấy các

quan điểm này khá phong phú, đây cũng có thể xem là một kỳ Đại hội mà nội dung về tôn giáo được nêu ra khá nhiều so với các kỳ đại hội trước. Điều đó cho thấy sự quan tâm nhiều hơn của Đảng đối với tôn giáo và công tác tôn giáo. Về cơ bản, các quan điểm của Đảng về tôn giáo trong văn kiện Đại hội XIII tập trung vào 3 nội dung chính như bài viết đã khái quát: 1) Đánh giá tình hình tôn giáo, công tác tôn giáo, chỉ ra những hạn chế, bất cập trong đời sống tín ngưỡng, tôn giáo và trong công tác tôn giáo; 2) Đưa ra quan điểm chỉ đạo, yêu cầu đối với công tác tôn giáo trong tình hình mới; 3) Đưa ra những quan điểm, nhận thức mới về tôn giáo, công tác tôn giáo. Các quan điểm về tôn giáo của Đảng trong Văn kiện Đại hội XIII khá phong phú, tuy nhiên đều phản ánh, thể hiện những quan điểm cơ bản, xuyên suốt, nhất quán của Đảng ta về tôn giáo, công tác tôn giáo từ trước đến nay, đó là: quan điểm về bảo đảm quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo của mọi người; quan điểm đoàn kết tôn giáo, đoàn kết dân tộc; quan điểm chống lợi dụng tôn giáo để chống phá Đảng, Nhà nước, chia rẽ khối đại đoàn kết toàn dân tộc, chia rẽ đoàn kết tôn giáo; quan điểm phát huy giá trị văn hóa, giá trị đạo đức, nhân văn của các tôn giáo.

Đối với công tác tôn giáo, Văn kiện Đại hội XIII đưa ra một số quan điểm chỉ đạo như sau:

Thứ nhất, tập trung hoàn thiện chính sách tôn giáo (gắn với chính sách dân tộc), nâng cao năng lực, hiệu quả, khắc phục những hạn chế, yếu kém trong công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động tôn giáo.

Thứ hai, tạo điều kiện cho các tổ chức tôn giáo hoạt động theo đúng pháp luật và hiến chương, điều lệ đã được Nhà nước công nhận; *chủ động* giải quyết nhu cầu tín ngưỡng, tôn giáo của quần chúng.

Thứ ba, chú trọng công tác dân vận đối với đồng bào các tôn giáo; vận động các tổ chức tôn giáo sống tốt đời, đẹp đạo, gắn bó đồng hành cùng dân tộc.

Có thể nói, những quan điểm của Đảng về tôn giáo, công tác tôn giáo trong Văn kiện Đại hội XIII là sự kế thừa, phát triển những quan điểm, chính sách có tính chất nhất quán, xuyên suốt của Đảng ta từ khi thành lập đến nay. Đồng thời, trong quan điểm của Đảng về tôn giáo trong văn kiện Đại hội XIII còn có thêm những nội hàm mới, quan điểm mới, thể hiện tư duy, nhận thức mới của Đảng về tôn giáo. Để tiếp tục làm rõ quan điểm của Đảng về tôn giáo, công tác tôn giáo trong Văn kiện Đại hội XIII, trong thời gian tới chúng tôi cho rằng cần tập trung vào một số nội dung sau:

Một là, tiếp tục nghiên cứu, làm rõ, cụ thể hóa quan điểm của Đảng về phát huy nguồn lực tôn giáo, chỉ rõ những vấn đề lý luận, thực tiễn của nguồn lực tôn giáo. Đặc biệt là nghiên cứu, làm rõ phương pháp/cách thức phát huy, cơ chế phát huy nguồn lực tôn giáo cho sự phát triển đất nước.

Hai là, tiếp tục, nghiên cứu làm rõ hiện tượng tiêu cực, mê tín dị đoan, xu hướng thương mại hóa tôn giáo, lợi dụng tín ngưỡng, tôn giáo để trục lợi, v.v... đồng thời đề xuất các biện pháp, giải pháp để quản lý, giải quyết, phòng ngừa, ngăn chặn các hiện tượng này.

Ba là, cần tiếp tục nghiên cứu hoàn thiện hệ thống chính sách, pháp luật, chỉ ra những hạn chế, bất cập trong công tác tôn giáo nói chung, công tác quản lý nhà nước về tôn giáo nói riêng để nâng cao hiệu quả, hiệu lực của công tác này.

Từ những quan điểm về tôn giáo, công tác tôn giáo trong Văn kiện Đại hội XIII của Đảng đã được trình bày và phân tích ở trên, nhất là những quan điểm mới, chúng ta hy vọng rằng, trong thời gian tới, công tác tôn giáo nói chung, công tác quản lý Nhà nước đối với hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo nói riêng sẽ có bước chuyển biến mang tính căn bản, đạt được nhiều kết quả tốt đẹp, góp phần bảo đảm quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo của mọi người, tăng cường phát huy các giá trị, đạo đức, nhân văn và nguồn lực tôn giáo cho sự phát triển xã hội, duy trì sự ổn định đời sống xã hội, xây dựng đoàn kết dân tộc, đoàn kết tôn giáo vì mục tiêu chung là sự phát triển bền vững đất nước./.

CHÚ THÍCH:

- 1 Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 2, Nxb Chính trị Quốc gia, Sự Thật, Hà Nội, tr. 45.
- 2 Hiện nay nước ta có 16 tôn giáo và 41 tổ chức tôn giáo (thuộc 16 tôn giáo) được nhà nước công nhận, ngoài ra còn rất nhiều loại hình tín ngưỡng, các hiện tượng tôn giáo mới, v.v... cùng song song tồn tại.
- 3 Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 2, Nxb Chính trị Quốc gia, Sự Thật, Hà Nội, tr. 73.
- 4 Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 1, Nxb Chính trị Quốc gia, Sự Thật, Hà Nội, tr. 144.
- 5 Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 2, Nxb Chính trị Quốc gia, Sự Thật, Hà Nội, tr. 73.
- 6 Xem: Chu Văn Tuấn (2016), Quan điểm của Đảng về tôn giáo trong Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng, *Nghiên cứu Tôn giáo*, số 4, tr. 11.
- 7 Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Văn phòng Trung ương Đảng xuất bản, Hà Nội, tr. 188.
- 8 Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 2, Nxb Chính trị Quốc gia, Sự Thật, Hà Nội, tr. 189.
- 9 Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 1, Nxb Chính trị Quốc gia, Sự Thật, Hà Nội, tr. 50.
- 10 Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 1, Nxb Chính trị Quốc gia, Sự Thật, Hà Nội, tr. 272.
- 11 Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Sđd, tr. 144.
- 12 Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 2, Nxb Chính trị Quốc gia, Sự Thật, Hà Nội, tr. 141.
- 13 Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 1, Nxb Chính trị Quốc gia, Sự Thật, Hà Nội, tr. 171.
- 14 Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 1, Nxb Chính trị Quốc gia, Sự Thật, Hà Nội, tr. 171.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Tuyên giáo Trung ương (2021), *Tài liệu học tập các văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng*, Nxb Chính trị Quốc gia Sự Thật, Hà Nội.
2. Ban Tuyên giáo Trung ương (2021), *Tài liệu hỏi – đáp về các văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng*, Nxb Chính trị Quốc gia Sự Thật, Hà Nội.
3. Hội đồng Lý luận Trung ương (2021), *Những điểm mới trong các Văn kiện Đại hội XIII của Đảng*, Nxb Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Văn phòng Trung ương Đảng xuất bản, Hà Nội.
5. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 1, Nxb Chính trị Quốc gia, Sự Thật, Hà Nội.
6. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 2, Nxb Chính trị Quốc gia, Sự Thật, Hà Nội.

7. Chu Văn Tuấn (2016), Quan điểm của Đảng về tôn giáo trong Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng, *Nghiên cứu Tôn giáo*, số 4.

Abstract

**THE VIEWS OF THE COMMUNIST PARTY OF VIETNAM
ON RELIGION IN THE DOCUMENTS OF THE 13TH
NATIONAL PARTY CONGRESS**

Chu Van Tuan

Institute of Religious Studies, VASS

From January 25 to February 1, 2021, the Thirteenth National Congress of the Communist Party of Vietnam was successfully held. The 13th National Party Congress has important significance in the evaluation and summary of the 12th term (2016-2020), indicating the direction and tasks of the 13th term (2021-2026) and the next years. Besides, Congress also evaluated 35 years of the renovation policy, 10 years of the Political Platform, 10 years of the socio-economic development strategy of 2011-2020. It can be said that the documents of the 13th National Party Congress have many new points, reflects the new perception, thinking, approaches of the Party to many important issues of the country. These documents are the crystallization of wisdom and enthusiasm of the Party and people, the result of researching, creating theory, summarizing the practice, especially the great achievements that have been achieved in the past 35 years of renewal. These documents also demonstrated the country's aspiration to rise. The Party's viewpoints are expected to make a breakthrough in the cause of building and defending the socialist nation in the coming years. Religion is an important content of the documents, mentioned in many contents of the documents such as the Political report, the report on socio-economic development strategy. Besides affirming the Party's core views on religions and beliefs, there are new points of view. The article presents the Party's views on religions and beliefs, as well as, focuses on analyzing the Party's new perspectives on religions and beliefs.

Keywords: Documents; 13th National Party Congress; views; religions; beliefs.